

Elevi cu dizabilități intelectuale

Excese comportamentale & Comportamente problematice

Excese comportamentale & Comportamente problematice

Tipuri de recomandări la nivel de clasă (accent pe metodele instructionale)

1. **Folosiți cercul timpului pentru a-i ruga pe elevi să vă spună cum își petrec ziua, iar ceilalți trebuie să asculte cu atenție.** Această activitate va încuraja ascultarea activă.
2. **Încurajați gândirea empatică cu întrebări ca:** „De ce crezi că plânge el?” Aceasta îi va ajuta pe elevi să reflecteze asupra propriei conduite și a comportamentului celorlalți.
3. **Promovați încrederea elevilor și dezvoltarea de noi abilități** prin angajarea lor în activități de rezolvare a problemelor, de exemplu prin întrebări de tipul: „Te poți gândi la o modalitate care să te ajute să ții minte să-ți aștepți rândul?”
4. **Folosiți interacțiunea naturală între elev și adult pentru a exersa o abilitate** (Elksnin and Elksnin, 2000). Intervențiile naturale se referă la crearea numeroaselor oportunități pentru răspunsurile dorite din parte copilului. Kaiser și Grim (2006: 455-456) fac următoarele recomandări cu privire la intervențiile naturale:
 - Învățați elevii în conformitate cu interesele lor.
 - Învățați elevii ce este funcțional la un anumit moment.
 - Opriți interacțiunea cât încă elevul și profesorul se bucură de ea.
5. **Citiți și discutați literatură despre interacțiuni sociale**, care implică subiecte precum rezolvarea unor situații noi, abordarea bullyingului, stabilirea de noi prieteni (DeGeorge, 1998).
6. **Notă:** Luați în considerare barierele culturale sau lingvistice ale elevului, în ceea ce privește buna purtare, când discutați sau creați povești.
7. **Discutați despre ce a făcut elevul după interacțiunea socială:** ce s-a întâmplat, dacă rezultatul a fost pozitiv sau negativ și ce va face elevul în aceeași situație în viitor. (Elksnin and Elksnin, 2000; Lavoie, 2005)
8. **Notă:** Țineți cont de barierele culturale sau lingvistice ale elevului, în ceea ce privește buna purtare, când discutați sau când creați povești.
9. **Folosiți mijloace multimedia pentru predare în școală.** Mulți elevi cu dizabilități de învățare tind să învețe folosind vizualizarea; astfel, imaginile video, simulările, mijloacele virtuale și alte mijloace multimedia pot avea rol de instrumente eficiente pentru predare (Parsons, 2006; Parsons, Leonard and Mitchell, 2006). Puteți implementa și 4-6 activități (supra), de exemplu, schimb de roluri, povești din mediu social, observarea comportamentului altora prin folosirea mijloacelor multimedia.
10. **Creați propriile instrumente pentru dobândirea abilităților și adaptați-le pentru elevii dumneavoastră.** De exemplu, puteți înregistra audio sau video elevii în clasă (după ce vă asigurați că ați primit permisiunile corespunzătoare) și apoi folosiți înregistrarea pentru a

iniția o discuție despre interacțiunile sociale ale elevilor (NCTI, CITED – Centrul pentru Integrarea Tehnologiei în Educație).

Notă: Țineți cont de barierele culturale sau lingvistice ale elevului în ceea ce privește buna purtare, când discutați sau când creați povești.

11. **Folosiți fotografiile sau imagini statice din înregistrări video ca „memento-uri pentru comportamentul social”.**
12. **Folosiți tutoratul colegial care implică interacțiunea elevilor între ei.** De exemplu, puteți constitui perechi formate dintr-un elev normal și unul cu dizabilități pentru a împărtăși cunoștințe despre abilitățile sociale. Tutoratul colegial poate fi un mod folositor de a atinge scopurile sociale, în afară de abilitățile academice (de exemplu, în timpul unui eveniment școlar sau pe durata pauzelor, un elev normal să facă pereche cu un elev cu dizabilități) (Carter et al., 2005).
13. **Folosiți simulările și alte anunțuri vizuale pentru a-i învăța pe elevi să dobândească abilități pentru viața cotidiană.** De exemplu, puteți folosi tableta elevului pentru a-l învăța cum să meargă la magazinul alimentară și cum să interacționeze cu ceilalți în aceste situații și în situații sau locuri similare (Mechling, Gast, & Langone, 2002).
14. **Planificați dinainte excesele comportamentale ale elevului dumneavoastră.** Asigurați-vă că veți aduna informații dinainte despre cauzele posibile ale comportamentului. Folosiți aceste motive pentru a decide ce pași trebuie urmați.

Referințe / Resurse multimedia

- [Choices, Choices \(K-5\) / Alegeri, alegeri \(K-5\)](#)

Choices, Choices folosește scenarii din lumea reală pentru a-i ajuta pe studenți să afle despre abilități de rezolvare a problemelor și de luare a deciziilor.

[Right Choices: A Multimedia Social Skills Training Program for Adolescents \(6-12\)/Alegeri Corecte : Program multimedia de pregătire pentru abilități sociale destinat adolescenților \(6-12\)](#)

Right Choices este un program de 34 de săptămâni care folosește înregistrări video pentru a ajuta elevii să învețe despre abilități de rezolvare a problemelor și luare a deciziilor; modulele se axează pe subiecte ca rezolvarea conflictelor, negociere și abordarea presiunii exercitate de colegi.

Tipuri de recomandări la nivel de școală (accent pe metodele instructive)

Dispunerea clasei / Aranjarea

1. **Implicați părinții și alți asistenți sociali,** ca și alți adulți, care au un rol important în viața copiilor. Stabiliți întâlniri între părinți/asistenți sociali și staff care ajută la construirea unui

legături, care la rândul ei, ajută elevul să se simtă sprijinit și îi îmbunătățește abilitățile sociale în continuare.

2. **Asigurați-vă că se asigură prevederi ulterioare** pentru acești elevi cum ar fi suport adițional în clasă, de exemplu prezența unui profesor asistent, pentru a-i menține pe direcția cea bună.

Comunitate

Evitați abordarea „ce e bun pentru unul e bun pentru toți”. Adaptați intervenția pentru a îndeplini nevoile unei persoane sau ale unui numit grup. Elevii care vorbesc engleza ca a doua limbă ar putea avea nevoie de instruire intensivă în ceea ce privește abilitățile sociale pentru a promova aculturația și acceptarea din partea elevilor. Elevii cu dizabilități ar putea avea nevoie de curriculum adaptat și strategii de învățare. Cei mai mulți elevi vor avea nevoie de o combinație de diverse strategii care se potrivesc deficiențelor particulare și istoricului lor.

Altele (Semnalizarea în școală)

Introduceți panouri vizuale în zona școlii, care ilustrează abilitățile sociale adecvate, de exemplu, cum să stai la rând la cantina școlii și cum să interacționezi cu colegii pe durata pauzelor.

Părinți / Asociații de părinți

Furnizați profesorilor/asistenților o formă de comunicare cu părinții/asistenții prin numere de telefon în cazul în care se întâmplă ceva în excursie. Aceasta se va realiza prin colaborare cu părinții.

Siguranță

1. **Organizați evenimente legate de abilități sociale la școala dumneavoastră.** De exemplu, pe baza colaborării cu profesorii, părinții și elevii puteți ruga elevii să facă parte din grupuri care lucrează împreună pentru atingerea anumitor scopuri (de exemplu, a planta o grădină, a repara lucruri la școală).
2. **Implicați elevii în decizii dumneavoastră cu privire la evenimente.** Aceasta îi va ajuta să-și cultive abilitățile sociale. De exemplu, în colaborare cu elevii, pregătiți o agendă în care va fi un eveniment legat de dizabilitățile sociale/săptămâna conștientizării dezvoltării sociale și rugați elevii să participe la teatru și/sau să facă prezentări relevante.
3. **Furnizați profesorilor/asistenților o formă de comunicare cu părinții/asistenții prin numere de telefon în cazul în care se întâmplă ceva în excursie.** Aceasta se va realiza prin colaborare cu părinții.

Recreații

1. **Organizați evenimente legate de abilități sociale la școala dumneavoastră.** De exemplu, pe baza colaborării cu profesorii, părinții și elevii, puteți ruga elevii să facă parte din grupuri care lucrează împreună pentru atingerea anumitor scopuri (de exemplu, a planta o grădină, a repara lucruri la școală).
2. **Implicați elevii în decizii dumneavoastră cu privire la evenimente.** Aceasta îi va ajuta să-și cultive abilitățile sociale. De exemplu, în colaborare cu elevii, pregătiți o agendă în care va fi un eveniment legat de dizabilitățile sociale/săptămâna conștientizării dezvoltării sociale și rugați elevii să participe la teatru și/sau să facă prezentări relevante.

Suport elevi

1. **Instituiți o cultură a incluziunii în școala dumneavoastră: organizați ateliere și seminarii cu cadre universitare.** Aceasta va ajuta profesorii să înțeleagă aspecte ale incluziunii și să aplice practici incluzive, care vor contribui la predarea practicilor sociale elevilor.
2. **Organizați seminarii/ ateliere la școala dumneavoastră pentru a crește gradul de conștientizare despre dizabilități intelectuale și abilități sociale:**
 - Aranjați ateliere de o zi pentru profesori în care puteți invita agenții externe (inclusiv terapeuți specializați pe terapia cu teatru) pentru a le arăta profesorilor cum să implementeze învățatul experiențial în procesul de predare pentru acești elevi. Acest fapt îi poate ajuta pe elevi să se simtă parte a unei echipe, să-și exerseze propriile abilități de lucru în grup, să interacționeze productiv cu colegii și să socializeze.
 - Investiți în formarea continuă pentru profesori sub forma unor workshop-uri și seminarii online furnizate de specialiști în educație și psihologi educaționali, pe tema abilităților sociale/ dificultăților comportamentului social, pentru a crește gradul de conștientizare asupra dificultăților pe care le întâmpină acești elevi.
 - Asigurați training on-site pe tema terapiei prin teatru/ învățare experiențială, invitând practicieni și profesioniști specializați pe jocul de rol, pentru dezvoltarea abilităților sociale.
 - Dotati școala cu computere și tablete, astfel încât profesorii și elevii să poată folosi tehnologia pentru predarea/învățarea abilităților sociale.
3. **Implicați părinții și alți asistenți sociali,** precum și alți adulți, care au un rol important în viața copiilor. Stabiliți întâlniri între părinți/asistenți sociali și staff care ajută la construirea unui legături, care la rândul ei, ajută elevul să se simtă sprijinit și îi îmbunătățește abilitățile sociale în continuare.
4. **Asigurați-vă că se asigură prevederi ulterioare** pentru acești elevi cum ar fi suport adițional în clasă, de exemplu prezența unui profesor asistent, pentru a-i menține pe direcția cea bună.
5. **Furnați profesorii/asistenților o formă de comunicare cu părinții/asistenții prin numere de telefon în cazul în care se întâmplă ceva în excursie.** Aceasta se va realiza prin colaborare cu părinții.

6. Furnizați informații despre abilitățile sociale organizând formări on-site sau folosind resurse și materiale legate de următoarele programe testate pentru abilități sociale:

a) "Stop and Think" Social Skills Program: Parte a proiectului ACHIEVE (Knoff and Batsche, 1995). Acest program s-a dovedit eficient în reducerea numărului referatelor disciplinare depuse la biroul directorului, suspendări școlare și exmatriculări, creșterea climatului școlar pozitiv și a interacțiunilor prosociale; creșterea comportamentului centrat pe sarcină al elevului și îmbunătățirea performanței academice [Referință: <http://www.projectachieve.info>]. **Proiectul ACHIEVE** este un program inovator pentru eficacitate și îmbunătățire școlară cu rezultate testate care se concentrează pe progresul și succesul academic, social, emoțional și comportamental al elevilor. Programul folosește planificarea strategică pentru dezvoltarea profesională, consultarea și asistența tehnică on-site pentru a se focaliza pe rezultatele elevului, școala pozitivă și climatul în clasă, predarea și instruirea eficiente și implicarea sensibilă familială și comunitară.

b) Programul EQUIP (The EQUIP Program) (Gibbs, Potter, & Goldstein, 1995). Disponibil la: <http://www.researchpress.com/scripts/product.asp?item=4848#5134>
EQUIP este o metodă de intervenție formată din trei părți de lucru cu adolescenți antisociali sau cu deficiențe de comportament. Abordarea include pregătire în judecata morală, managementul furiei/ corectarea erorilor de gândire și în dobândirea de abilități pro-sociale. Tinerii implicați în programul de pregătire EQUIP participă în două grupuri de sesiuni de grup – Întâlniri pentru dotare (în care liderul predă abilități specifice) și Întâlnire pentru ajutor mutual (în care liderul antrenează elevii pentru ca folosirea abilităților învățate să fie folosite pentru a se ajuta reciproc). Programul EQUIP a primit în 1998 Premiul de Excelență pentru aducerea în prim plan a valorizării copiilor și tinerilor. EQUIP a fost adaptat pentru folosire în Canada, Olanda și alte câteva țări.

c) Programul ACCEPTS (The ACCEPTS Program) (Walker et al, 1994) oferă un curriculum complet pentru a predă abilități sociale eficiente elevilor de la nivel gimnaziu și liceu. Programul predă abilități peer-to-peer, abilități pentru relaționarea cu adulții și abilități pentru managementul propriei persoane. ACCEPTS (Un curriculum pentru abilități eficiente ale copiilor raportate la colegi și profesori/**A Curriculum for Children's Effective Peer and Teacher Skills**) este un curriculum complet pentru predarea abilităților sociale la clasă și între colegi, elevilor cu sau fără dizabilități în gradele K până la 6. Curriculumul, proiectat pentru uzul profesorilor obișnuiți și a celor din învățământul special, predă abilitățile sociale în mod cognitiv cu conținut de materie. Programul poate fi predat în sistem profesor-cursant, în grupuri mici sau grupuri mari, ca formate de instruire. ACCEPTS include o procedură instrucțională din nouă pași, bazată pe principii ale instruirii directe cursuri, care predau în mod critic importanța competențelor de comportament profesor-elev și a abilităților sociale peer-to-peer, ca și procedurile de management al comportamentului.

d) Programul de intervenție pentru sprijin comportamental pozitiv la nivelul școlii (The School Wide- Positive Behavioural Intervention Support Programme, SW-PBIS).
SW-PBIS reprezintă un proces de schimbare a sistemului pentru o școală sau un județ întreg. Tema de bază este predarea așteptărilor comportamentale în același mod ca și orice subiect de bază din curriculum. De obicei, o echipă alcătuită din aproximativ zece membri reprezentativi ai școlii va participa la formarea de două sau trei zile oferită de formatori calificați. Această echipă va fi formată din administratori, cadre didactice clasificate și profesori din sistemul de educație normală și specială. Școala se va concentra pe trei până la

cinci așteptări comportamentale care sunt stabilite în mod pozitiv și ușor de reținut. Cu alte cuvinte, în loc să li se spună elevilor ce să nu facă, școala se va concentra asupra comportamentelor preferate. Mai jos sunt prezentate câteva exemple:

- Respectați-vă propria persoană, respectați-l pe ceilalți și respectați proprietatea
- Fiți precauți, fiți responsabili și fiți respectuoși
- Respectați relațiile și respectați responsabilitățile

Disponibil la: <https://www.pbis.org/school/swpbis-for-beginners>

Vă rugăm să rețineți că nu toate instrumentele și proiectele sunt disponibile în toate contextele culturale. În cazul excursiilor, atribuiți-i un asistent elevului respectiv pentru probleme de siguranță în cazul în care se întâmplă un incident.

Literatură de specialitate

Definiție: Este mult mai probabil ca elevii cu dizabilități intelectuale să manifeste probleme de comportament, mai mult decât cei fără dizabilități (Dekker, Koot, van der Ende, & Verhulst, 2002). În timp ce tinerii cu dizabilități intelectuale mai blânde sau de tip borderline își manifestă mai acut comportamentul antisocial decât adolescenții fără dizabilități (Douma, Dekker, de Ruiter, Tick, & Koot, 2007), în general, cu cât este mai severă dizabilitatea intelectuală, cu atât este mai mare incidența și severitatea problemelor de comportament.

Caracteristici: Dificultatea de a accepta critica, controlul de sine limitat, comportamente bizare și neadecvate, cum ar fi agresivitatea și vătămarea proprie, se observă mai des la copii cu dizabilități. Anumite sindromuri asociate cu dizabilitățile intelectuale tind să includă comportamente atipice și maladaptative. De exemplu, copiii cu sindromul Prader-Willi se manifestă prin comportament de vătămare personală, obsesiv-compulsiv și cauze **pica** evidente la copii care ingerează substanțe non-nutritive cum ar fi ațe, păr sau murdărie (Ali, 2001; Dimitropoulos, Feurer, Butler, & Thompson, 2001; Symons, Butler, Sanders, Feurer, & Thompson, 1999).

Adaptat din: Heward, W. L. (2013). *Exceptional children: An introduction to special education*. Pearson College Div.

Site-uri web și rapoarte UE

<http://www.bacdis.org.uk/publications/documents/EIPBriefingPaper.pdf>

http://www.bps.org.uk/sites/default/files/documents/challenging_behaviour_a_unified_approach.pdf

Referințe:

Gibbs, J. C., Potter, G. B., & Goldstein, A. P. (1995). *The EQUIP program: Teaching youth to think and act responsibly through a peer-helping approach*. Research Press.

Goldstein, A. P. (1999). *The prepare curriculum: Teaching prosocial competencies*. Research Press.

Hoppey, D., & McLeskey, J. (2013). A case study of principal leadership in an effective inclusive school. *The Journal of Special Education*, 46(4), 245-256.

Knoff, H. M., & Batsche, G. M. (1995). Project ACHIEVE: Analyzing a school reform process for at-risk and underachieving pupils. *School Psychology Review*.

Lane, K. L., Menzies, H. M., Oakes, W. P., Zorigian, K., & Germer, K. A. (2014). Professional development in EBD: What is most effective in supporting teachers. *The SAGE handbook of emotional and behavioral difficulties*, 415-425.

Menzies, H. M., & Bruhn, A. L. (2010). *Managing challenging behaviors in schools: Research-based strategies that work*. Guilford Press.

Menzies, H. M., & Lane, K. L. (2011). Using self-regulation strategies and functional assessment-based interventions to provide academic and behavioural support to pupils at risk within three-tiered models of prevention. *Preventing School Failure: Alternative Education for Children and Youth*, 55(4), 181-191.

Poon, K. K. (2012). Challenging behaviors among children with autism spectrum disorders and multiple disabilities attending special schools in Singapore. *Research in Developmental disabilities*, 33(2), 578-582.

Carter, E. W., Cushing, L. S., Clark, N. M., & Kennedy, C. H. (2005). Effects of peer support interventions on pupils' access to the general curriculum and social interactions. *Research and practice for persons with severe disabilities*, 30, 15-25.)

Walton, K. M., & Ingersoll, B. R. (2013). Improving social skills in adolescents and adults with autism and severe to profound intellectual disability: A review of the literature. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 43(3), 594-615.